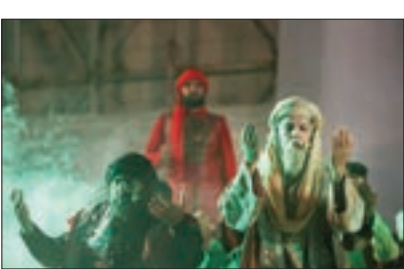

گفت‌وگو با رضا صابری، نویسنده و کارگردان سرشناس تئاتر مشهد، به مناسبت اجرای نمایش های «آسمان هشتم» و «خون رقصه»

از تئاتر دینی و ملی حمایت نمی شود

می بینند، اشک می ریزند و صحنه‌های عجیب‌وغریبی را رقم می زنند. به نظر من در فضاهای مذهبی به‌ویژه فضای حرم رضوی که ما به آن اعتقاد داریم، اگر نمایش های درجه یکی درباره خود امام رضا^(ع) کار شود، اتفاقات تأثیرگذار و ویژه‌ای رخ می دهد.

● به نظر می‌رسد اگر امکانات لازم فراهم شود، «آسمان هشتم» به شکل کامل‌تری برسد و بتواند نماینده خوبی از مشهد در جشنواره تئاتر فجر باشد؟

بله، فکر می کنم اگر نگاه اصولی و درستی به لحاظ اجرایی و مفهومی وجود داشته باشد، هم خود موضوع به هم ایده، جذاب و تأثیرگذار است.

من هم برنامه دارم که کار را کامل تر کنم، در این اجراها دست ما هم خیلی بسته بود، به دلیل اجراء در فضای حرم، از موسیقی و پاره‌ای از حرکات نمایشی نمی توانستیم استفاده کنیم. اگر در تنگنا نبودیم، بی تردید نمایش آیینی بهتری روی صحنه می پردیم.

● مشهد الرضا خاستگاه تئاتر رضوی است، با توجه به این موضوع فکر می کنید در این شهر به اندازه کافی آثار رضوی روی صحنه می‌روند؟

مشهد دو نماد برجسته دارد؛ یکی نماد مذهبی امام رضا^(ع) و دیگری نماد ملی فردوسی که در هر دو حوزه بسیار ضعیف کار کرده ایم، البته من با موضوع فردوسی، نمایش های بسیاری را روی صحنه بردم و حق مطلب را ادا کردم، مانند تئاتر «بازی نامه باستان» که این اثر کامل ترین نمایش درمورد

زندگی فردوسی و شاهنامه است اما برای کار با موضوع امام رضا^(ع) فرصت خوبی برابیم فراهم نشده است، درحالی که اگر امکانات لازم در اختیار قرار گیرد، توانایی روی صحنه بردن کاری تأثیرگذار را دارم.

● یعنی حتما باید نهادی، کاری را سفارش بدهد تا اثری شاخص در حوزه رضوی روی صحنه برود؟

به هر حال باید از تولید آثار رضوی حمایت بشود. الان از نمایش «آسمان هشتم» حمایت

● استقبال در این شب‌ها چگونه بوده است؟

استقبال بسیار خوب بوده است. مردمی که اجرا را

شکیبا افخمی‌راد

رضا صابری از چهره‌های بنام تئاتر مشهد و کشور است که کارنامه پربراری در تئاتر به‌ویژه در حوزه های رضوی و دفاع مقدس دارد. او بیش از ۱۸ بار در جشنواره بین المللی تئاتر فجر حضور یافته و مقام ها و افتخارات بسیاری کسب کرده است. صابری آیین نمایشی «آسمان هشتم» را در رثای علی بن موسی الرضا^(ع) از ۲۷ شهر یوروی صحنه برده است. این آیین نمایشی یک پرفورمنس دینی است که از زمان ورود امام رضا^(ع) تا لحظه شهادتشان را روایت می کند. «آسمان هشتم» تا هم‌ر شب ساعت ۲۰ در بست بالاخیابان ضلع شمال غربی حرم مطهر امام هشتم^(ع)، پارکینگ شماره ۴ اجرا می شود. صابری بعد از پایان این نمایش قصد دارد تئاتر «خون رقصه» را روی صحنه ببرد، نمایشی در ژانر دفاع مقدس که پیش از این نیز اجرا و با استقبال تماشاگران روبه رو شده بود. به بهانه اجرای این دو نمایش با رضا صابری به گفت وگو نشستیم ایم که در ادامه پیش‌روی شماست.

- ابتدا درباره چگونگی شکل گیری نمایش «آسمان هشتم» توضیح دهید؟
- پیشنهاد تولید این نمایش برای اجرا در دهه آخر ماه صفر و شهادت امام رضا^(ع) را آستان قدس رضوی مطرح کرد که من هم پذیرفتم، چون در گذشته نیز در این زمینه کار کرده بودم، از این رو آقایان حسین فدایی، محمد ملتجی، حمیدرضا سهیلی و مهدی سیم ریز تحقیقاتشان را در اختیار من گذاشتند و من هم این پژوهش‌ها را به قطعات نمایش تبدیل کردم. درواقع «آسمان هشتم» یک پرفورمنس با تم دینی است که در مدت یک ساعت در هشت قطعه، به ورود امام رضا^(ع) به خراسان تا لحظه شهادتشان می‌پردازد. این پرفورمنس، نمایشنامه نیست و درحقیقت هنر اجراست که شامل موسیقی، معماری، فیلم و نقاشی و... می‌شود.
- شما با وجود سابقه‌ای که دارید، هنوز تجربه‌گر هستیید و سعی می‌کنید کارها و سبک‌های مختلفی را امتحان کنید.

فکری می‌کنید پرفورمنس می‌تواند به اندازه درام تئاتر برای مردم جذاب باشد؟

بله، اگر زمان کافی وجود داشته باشد تا بتوان به قطعات درست پرداخت و مبانی لازم را رعایت کرد. پرفورمنس بسیار زیبا و تأثیرگذار خواهد بود، البته روی هم رفته پرفورمنس، همان تئاتر است که قاب بندی های کمی تفاوت دارد. زمان ما بسیار کم بود، از این رو نمی توانم بگویم کارم کامل است، چون انجام تحقیق یک ماهه و تمرین با ۵۰ نفر در زمان اندک، بسیار کار سختی است ولی به هر حال کنار هم جمع شدیم تا کاری را برای امام رضا^(ع) انجام دهیم و امیدوارم توانسته باشیم حق مطلب را ادا کنیم.

● محل اجرای نمایش، پارکینگ حرم مطهر رضوی است، فکری می‌کنید مکان درستی برای اجراست؟

خیر. ابتدا قرار بود در یکی از صحن های حرم مطهر (صحن غدیر) اجرا کنیم. ولی سر از جایی دیگر درآوردیم. بی شک اگر نمایش در صحن اجرا می شد، به لحاظ محیط، معماری، فضا و رنگی که آنجاست، بسیار زیباتر پیش روی مخاطب قرار می گرفت. جایی که ما هستیم، خشن است. پارکینگ فضای متعادلی برای اجرای یک آیین نمایشی و پرفورمنس و تئاتر نیست اما با همین شرایط، نمایش را روی صحنه بردیم.

● استقبال در این شب‌ها چگونه بوده است؟

استقبال بسیار خوب بوده است. مردمی که اجرا را

الهام ظریفیان

هم زمان با عازداری های مردم در دهه آخر صفر و در ایام شهادت حضرت رضا^(ع) و امام حسن مجتبی^(ع) و رحلت پیامبر اکرم^(ص)، گروه های هنری نیز دست به کار شده اند تا با هنر و ایده های خلاقانه خود، همراهی شان را با زائران پیاده این ایام که از سراسر کشور به مشهد الرضا می آیند، نشان دهند. در همین راستا سوگواره ملی سرود «نوای آشنا» با شرکت ۲۶ گروه برگزیده نوجوان از سراسر کشور در مشهد در حال برگزاری است. در این سوگواره، گروه های سرود نوجوان در موبک های استقبال از زائران پیاده، مساجد، بوستان ها، بقاع متبرکه و دیگر اماکن عمومی مستقر می شوند و قطعاتی را اجرا می کنند.

این سوگواره را حوزه هنری خراسان رضوی طراحی کرده است و با مشارکت استانداری، شهرداری، اداره کل اوقاف و امور خیریه استان، کانون های فرهنگی هنری مساجد و برخی دیگر از نهاد ها و سازمان ها از ۳۱ شهر یور تا ۵ مهر

خبر ویژه

مسئول واحد موسیقی حوزه هنری خراسان رضوی به مناسبت سوگوری دهه آخر صفر خبر داد

مشهد؛ میزبان اولین سوگواره سرود «نوای آشنا»

ادامه دارد.

● اجرای ۱۵۰۰ قطعه سرود در هروز

جلیل شریعتمدار، مسئول واحد موسیقی حوزه هنری خراسان رضوی، به شهرآرا گفت: سوگواره سرود، نوای آشنا، در دو بخش دختران و پسران برگزار می شود. در این سوگواره، گروه های سرود و آکاپلا (همخوانی بدون موسیقی، سرودهایی را با موضوعات زیارت و معارف رضوی با تاکید بر سبک زندگی، ارتقای فرهنگ میزبانی از زائر و ترویج فرهنگ رضوی اجرا می کنند. او ادامه داد: از بسیاری از شهرهای کشور از جمله اصفهان، گرگان، آباد، شیراز، نیشابور، لرستان، لاسان و... گروه های حرفه ای و نیمه حرفه ای سرود در این سوگواره شرکت کرده اند و در مجموع هزار و ۵۰۰ قطعه سرود در این پنج روز اجرا می شود. هنرمند شهرمان با اشاره به شرکت سه گروه سرود دختران در سوگواره گفت: دختران در موبک های فارابی و اعطایی در میدان جهاد و یک گروه در مسجد امام هادی در خیابان جهان آرا، سرودهایی را برای بانوان اجرا می کنند.

● آثاری براساس نواها و مداحی های قدیمی مسئول واحد موسیقی حوزه هنری خراسان رضوی

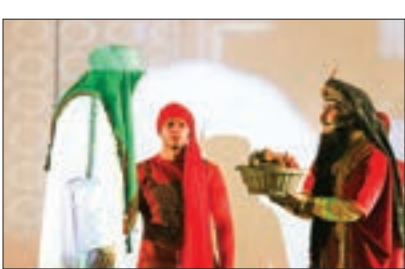
بنیادشهدید می خواست اثری به جشنواره

سراسری ایثار بفرستد ولی دستش به لحاظ داشتن متن تنگ بود، از این رو از من خواستند کاری انجام دهم. همان جا در روزنامه خراسان داستانی دیدم و یک پاراگراف خیلی کوتاه خواندم که ایده نمایشم شد و در طول یک یا دو هفته هم متن را تکمیل کردم. این کار از این

افزود: این اولین دوره برگزاری سوگواره ملی سرود «نوای آشنا» است که با استقبال خوب گروه های هنری سراسر کشور مواجه شده است. ۳۵۰ گروه با ارسال آثار خود برای شرکت در این سوگواره اعلام آمادگی کرده بودند که به دلیل محدودیت اعتبارات، فقط توانستیم از ۲۶ گروه برای اجرا دعوت کنیم. هرکدام از این گروه ها از ۸ تا ۱۲ عضو تشکیل شده اند.

شریعتمدار درباره اهداف سوگواره توضیح داد: بسیاری از سرودهایی که اکنون در بین جوانان خوانده می شود، پلی بک و دابسمش های آن طرف آبی است و مردم با ملودی و مضمون آن ها خطرات نوستالژیک ندارند. ما این سوگواره را براساس ملودی ها و مداحی های قدیمی که مردم با آن ها انس داشته اند، برگزار کردیم. هدفمان این بود که اشعار و دم هایی را که در سینه زنی های قدیمی خوانده می شد، زنده کنیم. وی افزود: اشعار آثار رسیده در شورای شعر حوزه هنری بررسی شد تا اشعار سرودها و نامفهوم و به دور از واقعیت نباشد. می خواستیم سلیقه و سواد هنری در زمینه سرود را در گروه های سرود و مردم عوض کنیم و به سمت ملودی هایی ببریم که همه می توانند با آن ها ارتباط بگیرند.

ماز عبور دهید، نام گرفت و در مشهد اجرا شد. بعدتر در تهران در جشنواره فجر با نام «خون رقصه» روی صحنه رفت و موفقیت هایی هم به دست آورد. به نظرم «خون رقصه» توانست اتفاقات خوبی را در حوزه تئاتر دفاع مقدس رقم بزند.

● چه شد که بعد از سال ها تصمیم گرفتید نمایش «خون رقصه» را دوباره روی صحنه ببرید؟

این نمایش در مشهد کمی مظلوم واقع شد و درحقیقت برای خود من، اجراهایش راضی کننده نبود، از این رو دنبال فرصتی بودم تا بار دیگر در مشهد با تیمی قوی تر خون رقصه را روی صحنه ببرم که حق مطلب درباره آن ادا شود. نمایشی که می خواهد روی صحنه برود، نسخه سوم «خون رقصه» محسوب می شود که با دو نسخه قبلی به لحاظ متن و شیوه اجرایی، خیلی فاصله دارد.

● داستان های زیادی در حوزه دفاع مقدس و با محوریت شهدا وجود دارد و هنرمندان زیادی هم هستند که علاقه دارند در این زمینه کار کنند اما بازهم اجراهای ما در زمینه تئاتر دفاع مقدس، چندان چشمگیر نیست. فکری می‌کنید علت چیست؟

برای من هم سوال است که با داشتن این همه داستان در حوزه دفاع مقدس، چرا آثار کمی روی صحنه می‌رود. فکر می‌کنم یکی از علت هایش، همان نبود حمایت است. الان باید از نمایش «خون رقصه» حمایت شود، نمایشی که در حوزه تئاتر مستند کار شده است. اما کار با هزار درد سر و فقط به دلیل علاقه شخصی من اجرا می شود. به نظر من اگر قرار باشد در این فضا آثاری تأثیرگذار اجرا شود، باید عده ای پای کار بیایند و متن بنویسند تا موجی در تئاتر دفاع مقدس راه بیفتد اما متأسفانه عشق و حمایتی برای پای کار آمدن آن ها وجود ندارد و اهالی تئاتر هم بالاخره جایی کم می‌آورند و کار در این زمینه را رها می‌کنند.

● وحرفی اگر مانده اس بگویند.

من نمایش های بسیاری در حوزه رضوی و دفاع مقدس کار کرده ام اما این دو نمایش به تلاش و پیگیری های محمد برومند، در مقام مدیرتولید «آسمان هشتم» و مجتبی غفوری، تهیه کننده «خون رقصه»، به سرانجام رسید. از این دو عزیز و نهاد هایی چون آستان قدس رضوی، شهرداری مشهد و حوزه هنری استان، بسیار تشکر می کنم و از همه مردم شریف شهرم دعوت می کنم از این دو اثر دیدن کنند.

● مشهد؛ قطب تولید سرود در کشور

مسئول واحد موسیقی حوزه هنری خراسان رضوی ادامه داد: البته منظور این نیست که ملودی ها لزوما ملودی های قدیمی باشند، بلکه هدف این است که کپی برداری نباشند و مانند نواها و نوحه هایی که در عزاداری های قدیم استفاده می شدند، ساده، بی آلاش و برای عموم مردم فهم پذیر باشند. وی یادآوری کرد: در این راه، خودمان نیز تعدادی قطعه را آماده کردیم و برای اجرا به گروه ها دادیم. با بسیاری از گروه ها که نیاز به توانمندسازی داشتند، نیز در ارتباط بودیم و به آن ها مشاوره های فنی و هنری می دادیم تا برای اجرا آماده شوند. شریعتمدار با اشاره به تشکیل اولین باشگاه سرود حماسی در حوزه هنری خراسان رضوی گفت: با آموزش استعدادها و توانمندسازی گروه ها در این باشگاه، مشهد قطب تولید سرود در کشور خواهد شد. طبق فراخوانی که پیش از این منتشر کرده ایم، این باشگاه فعالیت خود را از مهر آغاز خواهد کرد. ما این گروه ها را بعد از اجرا در سوگواره، رها نمی کنیم و همکاری با آن ها را در این باشگاه ادامه خواهیم داد.

یادمان

یار مهربان توان یابان تئاتری مشهد

امین تارخ، بازیگر سرشناس سینما، تئاتر و تلویزیون کشورمان که در تاریخ ۲۸ شهریور ۱۴۰۱ به علت بیماری قلبی در یکی از بیمارستان های پایتخت، بستری و تحت مراقبت های پزشکی بود، در روز شنبه دوم مهر درگذشت. پیکر او ساعت ۱۰ صبح امروز، چهارم مهر، در قطعه هنرمندان بهشت زهرا به خاک سپرده خواهد شد.

● نقش های ماندگار امین تارخ

تئاتر، آغازگر راهی بود برایش که به سرعت به تلویزیون کشیده شد و چند سال بعد در سینما هم امتداد یافت، اما درنهایت این مسیر در تلویزیون پایان یافت. این بازیگر نام آشنا، هم در تلویزیون و هم در سینما، نقش های ماندگاری را به یادگار گذاشته است. هیچ گاه مخاطبان سینما آقای سهرابی «پرنده کوچک خوشبختی»، حسام فیلم «سارا»، طاهر، «خواننده جوان»، دلشدگان «و جلال الدین، پسر درانه «مادر»، را فراموش نمی کنند. از فرزندان «مادر»، یکی دیگر در قاب ماندگار شده است. کسی چه می داند؟ شاید در جهانی که می گویند از جهان ما بهتر است، علی حاتمی، رقیه چهره آزاد، محمدعلی کشاورز، خسرو شکیبایی و هما روستا منتظر آمدن دوستی بوده اند تا بار دیگر دست به کار یک کار هنری دیگر شوند. اما آغاز حضور تارخ در تلویزیون، به چند کار محدود قبل از انقلاب برمی گردد که آن ها هم باز با تئاتر و ساختارهای تئاتری، فصل مشترک بسیار داشتند. با پیروزی انقلاب اسلامی اما سریال تاریخی «سرداران»، به ناگاه آورده شد برای عرضه هنر بازیگری که تا آن روز استعدادش برای بیننده تلویزیونی، نهفته مانده بود. در آن سال های ابتدایی دهه ۶۰، امین تارخ، سوسن تسلیمی، علی نصیریان و محمدعلی کشاورز، «سرداران» را در جایگاه اثری ماندگار برای صداوسیما ثبت کردند و ایفای نقش «شیخ حسن جوری» سکوی پرتابی شد برای امین تارخ در ادامه فعالیت های تصویری اش. پس از «سرداران» و بازی در سریال محمدعلی نجفی، امین تارخ در سریال کیهان رهگذر در نقش بوعلی سینا بازی کرد، یک مجموعه تلویزیونی ایرانی که در سال ۱۳۶۴ با محوریت زندگی ابن سینا، دانشمند ایرانی، در شهرستان اردستان و مسجد جامع تاریخی آن ساخته شد. پس از بوعلی سینا، سریال های شیخ مفید و معصومیت از دست رفته، اولی به کارگردانی سیروس مقدم و دیگری ساخته داوود میرباقری از نمونه سریال های تاریخی هستند که با نقش آفرینی امین تارخ در قاب جادو و تماشایی شدند. تارخ در «معصومیت از دست رفته» نقش اول و شخصیتی به نام شوذب را بازی می کرد، مردی از یاران امام علی^(ع) که پس از مدتی خزانه دار کوفه و امویان می شود. میرباقری، شوذب را در میانه عشق بین دو زن ترسیم می کند.

زنده یاد امین تارخ از معدود هنرمدانی بود که در شرایط مختلف، توجه خود را به تئاتر و فیلم سازی شهرستان ها نشان می داد. او در چند سال اخیر همواره در کنار هنرمندان توان یاب تئاتر مشهد بود. امین تارخ به همراه رضا کیانیان همواره در زمان اجراهای تئاتر توان یابان به خصوص گروه تئاتر معلولان باران به مشهد می آمدند و به تماشای آثار آنان می نشستند. تارخ، با هنرمندان مشهدی این عرصه سخن می گفت و با آن ها درباره هنرنامهی شان ساعت ها گفت وگومی کرد. هنرمندان توان یاب تئاتر مشهد هیچ گاه مهربانی های این استاد بازیگری را فراموش نخواهند کرد.

● «پاییزان» را مهمان دل هایمان کردی

حمید کیانیان، از کارگردانان و بازیگران مطرح تئاتر مشهد و مدیر موسسه تئاتر توان یابان باران که ارتباط بسیار نزدیکی با زنده یاد تارخ داشت، دل نوشته ای اختصاصی برای روزنامه شهرآرا نوشته است که در ادامه می خوانید: «تو آن «پرنده کوچک خوشبختی» را بوسیدی، «چمدان» سفر را بستی و این دنیا را بدرود گفتی. امین عزیز! «قاعده بازی» روزگار را برهم زدی و «پاییزان» را مهمان دل هایمان کردی. دیدار دوباره مان کجایا شد؟ «ساعت ۲۵، پشت دیوار سکوت، خوب است؟ آنجا دوباره لبخند همیشگی بر لبث را می بینم؛ تویی که سخاوتمندانه هرجا حرفی از کار خیر و معلولین بود، اولین نفر حاضری را می زدی و «پارهنه در بهشت» شادی دیگران قدم می زدی.

امین جان! «اجراحت، قلب همیشه مهربانت، ما را به «اغما»ی ابدی می برد. می دانم که چون «سرداران» و «دلشدگان» پا در مسیر ابدی خود گذاشتی. اطمینان دارم آنجا نیز با صفای قدومت تو آن «پرنده کوچک خوشبختی» را بوسیدی، «چمدان» سفر را بستی و این دنیا را بدرود گفتی.

دیدار دوباره مان اطمینان دارم آنجا نیز با صفای قدومت، پر از «شقایق» می شود. برای روزهایمان برای «زمهریر» قلب هایمان دعا کن.

می دانم که می دانی «معصومیت از دست رفته» این روزگار با مهر پروردگار دوباره برمی گردد، پس برایمان کمی مهر بطلب. تو را در آغوش امن ترین «مادر» دهر می گذاریم و برای بازماندگانت، صبری بزرگ تا تاب بیاورند این غم بزرگ را.

روح شاد رفیق روزهای سخت!